

י"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
פר' וילך - שובה תשפ"ג + גליץ קע"ב

נהל קדומים

דברות קודש ממעיין נבע, כ"ק מרן רבוה"ק ז"ע

חזקי הנהל

פלאות התורה מאוצרותיו של
הנה"ח ר' זרח רוזנטל שליט"א

"וַתֵּן לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם הַכַּפּוּרִים הַזֶּה"

נפלאות גדולות תשובה מאהבה,
מחז"ל זוה"ק וספרי קבלה וחסידות

שער התשובה שפותח ה' לשבים

מובא במס' תמדי (ג) שבשער הגדול של ההיכל שבבנימ"ק קה"ק
שני פתחים קטנים (פשוטים) ובצד הצפוני היה פתוח כמו כל שערי
המקדש ששימשו לכניסה ויציאה, אבל בשער הדרומי מעולם לא
נכנס אדם! ועליו מדבר הנביא יחזקאל (מד-ג) "ויאמר אלי ה' השער
הזה סגור יהיה. לא יפתח ואיש אל יבוא בו כי ה' אלוקי ישראל
בא בו והיה סגור."

ובפרקי דרבי אליעזר (פנ"א) איתא שבזמן כניסת שבת קודש,
ובזמן מולד הלבנה בראש חודש - היו רואים איך ששער זה נפתח
מאיליו, ויודעים עי"ז שיש שם השראת השכינה. והתקדש השבת
- וראש החדש. ומיד היו כורעים ומשתחוים לפני אלוהיהם.

וביערות דבש (ח"א דרוש ט"ו וכן בח"ב דרוש י"ד) אומר שבאותו שער
מופלא רמז ענין התשובה, שהוא סוד פלא שא"א שיהיה בכלל
השגה והבנה בו לא חכם ולא נביא. וכמובא בירושלמי (מכות פ"ב ה"ג)
שעל פי החכמה - חוטא - רעה תרדפהו ר"ל. וע"פ הנבואה הנפש
החוטאת תמות ר"ל, ורק הקב"ה אומר את החידוש שיעשה
תשובה ויתכפר לו. שזה חידוש למעלה מכל גדרי וסדרי העולם
שניתן עוד לתקן לאחר שכבר קילקל והרס והחריב ר"ל, ובו בזמן
שהמקטרגים עומדים ושומרים על כל הפתחים שלא יכניסו שם
את החוטאים - לוקח ה' את החוטא ופותח לו שער צדדי שאף
א' לא יודע עליו ולא מעלה על דעתו ששער סגור זה יכול בכלל
להפתח, שאפילו בעוונות נוראים כאלו שלא ידוע עליהם תשובה -
פותח ה' שער לבעל תשובה להכניסו ולקבל תשובתו.

זה ביאור הגמ' בברכות דף י' ע"א שהנביא ישעיה אמר לחזקיהו
המלך שסיבת חוליו - מחמת שלא נשא אשה, וחזקיהו א"ל שידוע
ברוה"ק שעתידים לצאת ממנו בנים משחיתים ר"ל. אבל הנביא
טען לו: "בהדי כבשי דרחמנא למה לך" שאמנם ע"פ הנבואה והשכל
נראה שלא ראוי להביאם לעולם - אבל כח תשובה הוא מסודות
הבריאה שא"א לנברא להשיגם, חוץ מהבורא בעצמו. וע"פ חשבון
זה כן צריך לישא אשה ואמנם אע"פ שמשנה בן חזקיהו הכניס
צלם להיכל (כ"ד ד-ג) ומחך שמות השם מהס"ת, והרס המזבח, ועבר
על ג"ע ר"ל (ספרדיון ק"ג ע"ג), והרג את סבו ישעיה הנביא ולא הניח ע"ז
בעולם שלא הזכירה בשעה שתפסו אותו והכניסו אותו בתוך דוד
נחושת והסיקו תחתיו. ואע"פ שכל רגע שעסוק עדיין בע"ז סובל,
ורק עד שאחרון הע"ז לא עזר לו אז נזכר בגירסא דינקותא שלו
ופנה לבורא, והיו מלאכי השרת מסתמין את החלונות שלא תעלה
תפילתו, והקב"ה חתר לו חתירה מתחת כסא הכבוד וקיבלו [ורוח
הוציאה אותו וכו'] (ירושלמי ספרדיון - ה"ג). ובסדר עולם רבה (פ"ב) איתא
שהיה בעל תשובה ל'ג שנים. ואיתא באר"ז"ל שבמתיבתא דרקייעא
מנשה הוא הראש ישיבה בישיבת בעלי התשובה. ואומר הרבי ר'
יהונתן שאותו שער שה' פתח וחתר לו הוא פלא כזה, שעל זה
התכוון סבו דוד המלך "מאת ה' היתה" המשך בעמוד ב' <<<

ע"י דיבורו של משה נמתק התוכחה
וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי
השירה הזאת עד תמם

(דברים ל"א, ג). האי "עד תמם" צריך ביאור. ואפשר
לומר ע"ד האלשיך וינחם ה' על הרעה, בזה "אשר
דבר לעשות לעמו", בזה הדיבור הקשה אשר דיבר
לישראל כבר שקלינהו למטרפסייהו, ועי"ז "וינחם
ה' על הרעה" יעו"ש. ועד"ז אפשר לפרש כאן,
"וידבר משה", שמשה רבינו ע"ה בזה אשר דיבר
קשות כל התוכחות וקלות הנכלל בדברי השירה
הזאת, פעל בזה שיהיה "עד תמם", שנמתק כל
הדינים קשין מעל עם בני ישראל בשרשן, והבן.

(רביה"ק ר' מאיר מפרישלאן ז"ע)

תשובה עד שרניש שה' הוא אלוהינו

שובה ישראל עד ד' אלקיך (הושע י"ד, ג). מצות
התשובה היא, שנחזור כל כך בתשובה עד
שרניש כבר שהש"ת הוא אלקינו. כי כתיב (ושע"י
נג, ג) עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם.
שבגרמת העוונות נעשה מסך המבדיל בינינו ובין
אלקינו שאין אנו מרגישים בקרבת אלקים, לא
בבחינת "אני לדודי" ולא בבחינת "ודודי לי". וכאשר
חוזרים בתשובה שלימה, ומסירים את המסך
המבדיל, אזי זוכים לראות באור פני מלך חיים
ולהרגיש שהוא ית' אלקינו.

"כי כשלת", מה שהאדם נכשל בפעולותיו, שאינו
מצליח כראוי הן ברוחניות והן בגשמיות, הכל הוא
"בעונך", שע"י המסך המבדיל שנעשה ע"י העוונות
טחו העינים מראות נכוחה כיצד להתנהג ברוחניות
ובגשמיות, ועי"ז הוא נכשל רח"ל כעיוור המגמש
באפילה, וכשיחזור בתשובה, ישוב לראות באור ד',
ולא יכשל שוב.

"קחו עמכם דברים" היינו דברי תורה ודברי
תפלה, "ושבו אל ד'", רק ע"י רבוי בעסק התורה,
וע"י רבוי בתפלה ותחנונים לפני השי"ת אפשר
לשוב אל ד' כראוי.

(כ"ק רבנו בעל נחל יצחק ז"ע)

להתחיל מחדש כאילו לא חטא

שובה ישראל עד ד' אלקיך (הושע י"ד, ג). נראה לבאר
רמז הנביא בפיסוק "שובה ישראל עד ד' אלקיך",
לדברי רבינו יונה ביסוד התשובה, שהעצה היעוצה
לשוב בתשובה שלימה, להשליך כל חשבונות העבר,
ולהתחיל מעכשיו חשבון חדש עם הבורא ב"ה,
ויעשה עצמו כתינוק שנולד מחדש ויתאמץ לדקדק
מעכשיו בכל אפשרויותיו. וזהו "שובה ישראל עד
ד' אלקיך", שתחזור אליו כאילו לא הי' דבר עד
עכשיו, ותשכח החשבונות הקודמים שהתרחקת,
כי אם תתבונן על חשבונות העבר ותראה שאתה
בעל חוב גדול, עלול אתה ח"ו לבא לרפיון ידים

מלשוב בתשובה. וזהו "כי כשלת בעונך". לכן העצה
היעוצה להתחיל עמו ית' חשבון חדש מעכשיו. וזה
"שובה ישראל עד ד' אלקיך", שתחזור אליו יתברך
כאילו לא הי' דבר, והוא ד' אלקיך, בבחינת ההתחלה
שלפני החטא.

(כ"ק רבנו בעל נחל יצחק ז"ע)

מהנהל

נחלי אש בקצירת האומר

שנה טובה תמורת יום טוב

דרך העולם כשאחד אומר לחבירו "אגוטען
טאג" (יום טוב), עונה לו חבירו "אגוט יאהר"
(שנה טובה). על אחת כמה וכמה השי"ת שהוא
מקור החסד והרחמים, שכאשר בני ישראל
נותנים לו "יום טוב" אחד בשנה, שהוא יום
הכיפורים, שעליו אומר התנא דבי אליהו (בב
פ"א) "ימים יצרו ולו אחד בהם" (תהלים קלט, טז) זה
יום הכיפורים, בודאי שאחר שכל ישראל ערכו
יום אחד נפלא עבורו ית'. שהוא יענה לנו עבור
זה ויתן לנו "אגוט גבענטשט יאהר".

(כ"ק מרן רבינו נחל יצחק ז"ע)

מתירין את עבותות החטא

על דעת המקום ועל דעת הקהל וכו' אנו מתירין
להתפלל עם העבריינין. צריך להבין אמירה זו, והרי
כל תענית שאין בו מופשעי ישראל אינו תענית
(פרייתות א) וא"כ בכל תענית מתירין להתפלל עם
העבריינין. ומה צריך התרה מיוחדת ליום הכיפורים.
ויש לבאר עפ"ד האבני נור ז"ע על הגמ'
בקידושין (טז) כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה
הותרה לו. והיוצא מדבריו, שכל השונה ומשלש
בחטא, נעשה קשור לסטרא אחרא רח"ל.

ולכן בפתיחת התפילות של יום הכיפורים, בו
אנו אמורים לקבל על עצמנו עול מלכות שמים
מחדש ואנו שואלים בכאב וביגון, הכיצד נוכל
לפתוח בתפלת יום הכיפורים, אם אנו ח"ו קשורים
בשלשלאות של ברזל אל הסט"א רח"ל, מחמת
חטאינו שעלו ונשתרגו על צאוורנו, וכמה מהם נשנו
ונשלשו, וכיצד נוכל לפתוח פה לפני אדון כל. לכן
אנו מרזיין בפתיחת התפילות על דעת המקום
וכו' "אנו מתירין". פירוש, הקשר אל הסט"א בטל
ומבוטל ביום הקדוש אשר בו אין לשטן שליטה.
ואומרים בכל נדרי "ואסון לא אסירי" היינו הקשר אל
הסט"א אינו קשה, "כלהון יהון שרין", כל הקשרים
מכל החטאים רח"ל היו מותרים ללא שום חלות.
ומעתה יוכל כל אחד לפתוח בתפילה זכה לפני קונו
וצורו, ולקבל עליו עול מלכות שמים שלימה.

(כ"ק מרן רבינו הנור דוד ז"ע)

זאת היא נפלאת בעינינו, שאחרי כאלו חטאים נוראים - בכל זאת ה' היתה לקבלו בתשובה וממילא "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו".

בכוחו של בעל תשובה לכפר יותר מצדיק גמור

ומובא בכת"ס על המשנה באבות שא' מעשרה ניסים שהיו במקדש שמעולם לא קרה שנפסל הכ"ג ביה"כ מחמת טומאה, [אע"פ שכל כוחות החיצונים היו מנהלים מלחמה נוראה כנגד הכ"ג בידעם שכל כפרת כללית תלויה בו, ולכן יקירי ירושלים לא היו ישינים בליל יוה"כ ומתפללים לשמירתו, וכן עסקו בזה הפרחי כהונה לשמור שלא ישן]. ומקשה החת"ס שהרי בזמן בית שני שהיו קונין הכהונה גדולה ע"י תשלום ממון למלכות. א"כ יכול היה להיות שהיה כ"ג רשע גמור עם צורה חיצונית של רשע בלי פיאות וכו' שבגלל ששילם כסף רב קנה הכהונה גדולה. (אמנם מובא ביומא שאח"כ לא היו משלמים שנה ר"ל - ובפירוש' של רמב"ם שמתו כבר בקה"ק עצמו).

וא"כ מדוע היה צריך להיות כזה ש לא יטמא, אדרבה עדיף שיטמא ויפסל ובמקומו יבסס כ"ג שמונה ע"י חכמי ישראל. ומתוך החת"ס שאפילו אם היה רשע גמור אז ע"י שסיבבו אותו זקני ב"ד ולימודיהו העבודה, ושהותו כזה מקום קדוש - אזי אחרי ז' הימים בלשכת פלהרין גרמו שחזר בתשובה שלימה וא"כ היה בדוקא ענין להראות לכל כמה גדול כח התשובה, שג"כ רשע גמור שנעשה בעל תשובה - גדול הוא מצדיק גמור שלא חטא. ולכן היה צריך לנס שלא יפסל ע"י טומאה. ויוכלו כלל"י ללמוד כמה גדול כוחה של תשובה.

ואם בסתם תשובה אין לנו אפשרות להשיג ולהבין אז כח של תשובה מאהבה שבמקום עבירות שעשה במזיד - נהפכים העבירות ונחשבים לזכיות ולמצוות ממש.

ודוגמא לזה מובא בזה"ק (ויקרא דף פח) שפרשת איסור טומאת מת לכהנים נתנה להם דוקא בגלל זכות אהרן הכהן. ומבאר במהרש"ק את דברי הוזה"ק שלכאורה מי שגרם שיהיה טומאת מת בבני"ל לאחר שבמ"ת כבר פסקה זוהמות, ובטלה מיתה מהעולם, חזרה המיתה ע"י שאהרן הכהן עשה את העגל - ומלאך המות חזר לעבודה, וא"כ מתאים היה שהחברא קדישא יהיו בדוקא בני אהרן, שגרמו שיהיה צורך בח"ק. (כמו ששייך ענין המקוננות דוקא בנשים שגרמו המיתה).

אבל היות ואהרן הכהן חזר ע"ז בתשובה מאהבה, אז לא די שאין נחשב לו יותר לחטא, אלא שנחשב לזכות שהוא הביא חיים לעולם, עד כדי כך שאין לו שום שייכות עם הענין והמושג של "טומאת מת". ואסור לו ולזרעו עד עולם להטמא למתים בגלל כח התשובה מאהבה של אהרן הכהן.

וכן מוסיף המהרש"ק חידוש נפלא שזה הענין שברכת כהנים הוא דוקא בידי של אהרן הכהן. שאחרי שראה שכל מה שזכה להיבחר לעבוד במשכן למרות שהיה בוש - זה הוה בגלל אותו חטא שחזר בתשובה מאהבה, ונחשב לו שעשה זהו העבודה הכי גדולה במקום החטא הכי גדול, ולכן נבחרת. ומי גרם לו את זה, אותם הידים שעשו את העגל ע"י בני ישראל שהביאו לו הזהב והכריחו אותו לזה. ועל כן לוקח את אותם ידים ומבנך בהם באהבה גדולה את בני"ל שגרמו שיעשה העגל ויהפך אח"כ לזכה עבודה קדושה. ולזכר גדול כח התשובה נשאר לדורות הברכה בידי הכהנים.

בגדול תשובה מאהבה יותר מיראה

ועוד מענין כח תשובה מאהבה מובא במנחת חינוך (בסוף חידושי על מצוות תשובה), שכל מה שנאמר שיש חילוקי כפרה וכו' ועל עבירות חמורות צריך ר"ל יסורין ומיתה, כל זה רק בתשובה מיראה, אבל בתשובה מאהבה - נעשה הכל זכות וממילא אין צורך לא במיתה ולא ביסורין.

וכן מובא בספורנו שמה שלא נתקבלה תשובת המרגלים - כיון שחטאו בחילול ה' - שלא מועיל בה תשובה אלא מיתה ר"ל זהו בגלל שתשובתם היתה מיראת העונש - אבל אם היו חוזרים בתשובה מאהבה - אזי אפילו החילול ה' היה נהפך לזכות.

נחל איתן

טללי טוהר מתוך דא"ה של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

"לכו חזו מפעלות אלוקים"

והודיעים", שבכל ערב שבת הולך משה רבינו ללב כל אחד ואחד מישראל, ודופק על פתח לבו ומודיעו, שהמתנה טובה ששמה שבת קריבה ובאה, ומעוררו בתשובה, וזהו "לך והודיעם".

ובזה נבוא בס"ד ליישב הדברים, דהנה אדם הראשון חידש דרך תשובה באומרו "מזמור שיר ליום השבת", כי אמנם יש דרך תשובה ע"י הלקאות וסיוגופים, ואולם כאשר זרחה עליו השמש, והרגיש שהנה הבריאה מתחדשת שוב, התחיל להתבייש מהשי"ת מרוב טובו שגמל עמו, ועל העולם הנפלא שברא, והתמלא חרטה על שנתפתה בחטא עץ הדעת. וע"ז אמר "טוב להודות לה' ולומר לשמך עליו, להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות וגו'. מה גדלו מעשיך ה', מאד עמקו מחשבותיך, איש בער לא ידע, וכסיל לא יבין את זאת".

ולכן יש לומר, דאף שאדם הראשון אמר את המזמור הזה, אמנם משרע"ה מכניסו לדעת של כל ישראל בכל שבת ושבת, ובוה מעוררם לתשובה, באומרו "לכו חזו מפעלות אלוקים", הביטו על הבריאה הנפלאה שברא השי"ת, ואל כל הטובות שעושה עמכם השי"ת, ואין אפשר לחטוא נגד השי"ת אחר כ"כ הרבה טובות, ובוה מתמלא האדם בושא וכלימה ושב אל ה'.

וזו כוננת המדרש, "אין וילך אלא לשון תוכחה", שמשרע"ה הולך להוכיח את ישראל, ותוכחה זו היתה באופן של "לכו חזו מפעלות אלוקים", שייבטו ויראו רוב הטובות והניסים שעשה עמם השי"ת, "ה' אלוקיך הוא עובר לפניך וגו', כאשר עשה לסיחון וגו', וממילא יתמלאו בושא וישובו אל ה'.

וממשיך המדרש ואומר, שאומנם יש עוד דרך של תשובה, שהיא לעורר את ישראל בדרך של "דברי חכמים כדברונת", פ"י כדורבן שמלקים עמו הבהמה שתלך. אך דרך זו "מכוון את הפרה לתלמיה", שאמנם היא חוזרת מסורה לדרך טובה, אך זו אותה דרך ותלם שהילכה בו מקודם לכן. וכן דרך תשובה של הלקאות שבט מחזירה את האדם למוטב, אך הוא שב לאותה דרגה שהיה בה מקודם. אך ע"י "חזו מפעלות אלוקים" מתקיים "לכו", שע"י"ז הולכים ומתעלים מדרגה לדרגה, כי לפי רוב הבושה כך רוב החרטה, להיות האדם מתרחק ע"י מדרכו הרעה. ולכן פתח המדרש דברים אלו עה"פ "וילך משה", לומר שדרך תשובה זו שבא משרע"ה לעורר בה את ישראל, היא דרך תשובה נעלה מאד, אשר על ידה מתקיים "וילך".

הנה איתא במדרש תנחומא, עה"פ "וילך משה וגו', אין וילך אלא לשון תוכחה, שנאמר (תהילים מ"ו) "לכו חזו מפעלות אלוקים", בסוף קהלת כתי' 'קהלת י"ב י"א), "דברי חכמים כדברונת", מה דרבן זה מכוון את הפרה לתלמיה, אף דברי תורה מכוונת לב לומדיהם לדרך טובה, ו"וכמסמות נטועים" (שם), מה מסמר זה קבוע אף דברי תורה קבועים", עכ"ל המדרש. ויש להבין דברי המדרש, שפתח בכתוב "לכו חזו מפעלות אלוקים", וסיים בדרבן ומסמר.

והנראה בזה, דהנה אמרו בגמ' (ע"ז ח. ובמדרשים) 'יום שנברא בו אדם הראשון, כיון ששקעה עליו חמה היה סבור שבשכיל חטאו חשך העולם בעדו, וחזרו העולם לתווה ובוהו, וזו היא המיתה שנקנסה עליו. היה יושב בויתו זו בתענית, ובוכה כל הלילה, וחווה יושבת בוית אחרת ובוכה כנגדו, כיון שעלה עמוד השחר, אמר מנהגו של עולם הוא, עמד והקריב קרבן, ואמר "מזמור שיר ליום השבת".

והנה שבת זו היתה שבת הראשונה אחר שנברא העולם, וביום השישי נברא האדם, ואח"כ בליל שבת היה כל המעשה הזה, שהיה יושב ובוכה וחווה יושב ובוכה, ובכיתם זו היתה בכיה של חרטה על חטא עץ הדעת, שראו מה שנקנס עליהם בשל כך. וכיון שזרחה עליהם השמש התחיל אדם להודות ולשבח, "מזמור שיר ליום השבת" (מדרש שו"ת תהלים צ"ג). ונמצא ששבת זו שאנו עומדים בה עתה, שהיא השבת הראשונה אחר ראש השנה, והיא שבת טובה, נתייחדה לתשובה עוד מימי קדם, בעת שאדם חווה שבו בתשובה, ונשאר כח השבת הזאת לכל הדורות שמסוגלת לשוב בה אל ה'. ויתכן שמכח השבת הזאת שהיתה ראשונה לכל השבתות שבעולם, נתייחד שבכל שבת יהיה כח מיוחד לשוב את ה', כי שבת נוט' ש"בת ב'ו ת'שוב.

והנה פרק זה של "מזמור שיר ליום השבת", נכתב בספר התהילים בין פרקי התהילים שנאמרו ע"י משרע"ה, דפרק צ' מתחיל בפסוק "תפילה למשה" ומכאן ואילך י"א קפיטל"ך המה פרקים שנאמרו ע"י משרע"ה. ויש להעיר, דלפי האמור בגמ' הרי אדם הראשון אמר פרק זה, ולמה זה יחסו אותו אחר משרע"ה.

והנראה בזה, דהנה משה רבינו הוא הדעת של כלל ישראל, ואיתא מהחידושי הרי"ם על מה שאמרו בגמ' (שבת ט'), ד"אמר לו הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גזני ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך

ערבי נחל

אמרים ערבים ממאורי החסידות

לשוב אף על מצוות

והיינו "שובה ישראל" מה שהוא "עד ה' אלקיך" מקורב אצלו ית' ש ממש, דהיינו המצוות שאדם חושב שהן מצוות, צריך גם אותם להשיב כיון שאיננו כן כמו שהוא חושב. ושמה תאמר הלא מכל מקום שוגג הוא, לזה אמר "כי כשלת היא בעונןך", דשגגת תלמוד היינו שגגת הלימוד עולה זדון.

(ישמח משה - יחיא)

נעשה מקום להשראת השכינה

וזהו שובה ישראל עד ה' אלקיך וגו' ודרשו בגמרא "גדולה שמעלת עד כסא הכבוד שנאמר עד ה' אלקיך", העניין הוא שעל ידי תשובה מגיע למדרגה שיהא כסא לכבוד עליון הוא הבורא ברוך הוא וברוך שמו, וזה נלמד ממה שכתוב "שובה ישראל עד ה' אלקיך", רצה לומר עד שיהיה ה' אלקיך כי עד עתה היה ה' ולא אלקיך, כביכול על ידי שגרם החטא שנעשה מחיצה של ברזל בינו לבין אביו שבשמים, ועכשיו על ידי תשובה אמיתית ויודי דברים נעשה גופו ונשמתו מרכבה להשראת הבורא ברוך הוא ונעשה אלקיו, וזה נקרא גלין כי כסא האמיתית הוא רם ונשא כמו שכתוב המלך יושב על כסא רם ונשא...

וזהו "כי כשלת" רצה לומר כשלוך

שייך ברגליו מה שכשלת ולא היית בבחינת רגלין היא על ידי עונשיך כנ"ל. והתיקון לזה הוא "קחו עמכם דברים" וידי דברים באמת באופן שיתקן הכ"ב אותיות על ידי הדבור שמתוודה ועוזב את החטא בלב שלם, ואז מתקן האותיות על ידי דבור, והלב נזדכך על ידי חרטה, ואז נעשה מקום להשראת הטוב הגמור שהוא השם יתברך וזהו "וקח טוב".

(מאור עינים - ויצא)

לשוב גם על תחילת העוון

לזה אמר "שובה וגו' עד ה' אלקיך" פירוש עד אותו החטא שנאמר בו ה' אלקים והוא חטא האדם שנאמר (בראשית ב', ט"ז) ויצא ה' אלקים על האדם וגו' ועד שם צריך אתה לשוב, "כי כשלת בעונןך" כאמור שעל ידי אותו העוון נכשלת גם עתה. ועל כן (הושע י"ג ט) אמרו עליו "כל תשא עווןך", פירוש להתפלל לפני ה' שיכפר גם החטא שנשא והביא עתה את העוון, ובוה "וקח טוב" שתבטל כל הרע מעליך מתחילה ועד סוף ותקח רק הטוב כאמור.

(באר מים חיים - במדבר)

עשיית ויו"ב

הלאכיל לקטנים: קטן שלא הגיע לחינוך אין צריך לצמצם ולחשב האם צריך אוכל. (מצנינו לאסור לתת לו סט שהחינוך רק מצד איתו למינהו). ויש שהחמירו בזה (מנח"ח בה"ח). ממתקים: יש שהחמירו שלא ליתן להם ממתקים בידיים או לומר להם לאכול (תשובות והנהגות), ומנהג העולם להקל.

רחיצה: שחרית: נעגל וואסער - עד קשרי אצבעותיו ולא יכוין להנאת רחיצה. נגע במקומות המכוסים או חופף ראשו, ו"א דנטול עד סוף קשרי אצבעותיו (שועה"ד) ו"א רק אותו מקום שנגע (מ"א). **נכנס לביהכ"ס:** אם נוהג תמיד לטול ידיו לאחר יציאה מביהכ"ס לכו"ע יכול לטול, ואם אין דרכו בכך נחלקו הפוסקים (מ"א מ"ב א"א), ויש לדון בבתי כסאות שלנו שרק חומרא לטול האם מותר, ומנהג העולם להקל לטול. **לתפילה:** נחלקו בזה (מ"ב מ"א) והנכון שיטנף ידיו ע"י נגיעה במקומות המכוסים ובהו לכו"ע נוטל פ"א עד קשרי אצבעותיו. **ניגוב:** יש המחדש לומר דצריך לנגב מיד בכדי למנוע הנאת רחיצה (של תורה להג' מאיר ויהי חיה הסיבה שהיה חיוב להג' להסתפק). אולם לא מצנינו בפוסקים שהחמירו בזה. **בשמים:** טוב ליקח מעט בשמים ביה"כ במשעה לשהה יריחו בו ויברך כדי להשלים מאה ברכות (סדר היום). וכדי שלא ליכשל בברכה לבטלה נפרט כמה דינים בברכת הריח: (1) כשיש לו תערובת מיני בשמים של "עצי" ו"עשבי" ו"מיני" ומברך על כל אחד בנפרד אם לוקח ציפורן למיני יזהר להקדים ולברך תחילה ברכת מיני על הציפורן, ואח"כ יברך על העצי והעשבי, דאם הקדים ויברך על עצי ועשבי יתכן שנפטר כבר הציפורן. (2) אחר שבירך פ"א על כל מין, שוב אינו יכול לחזור ולברך וזולת בשני אופנים: א) שעושה שינוי מקום חוץ לביתו וחוזר ונכנס ונוטל בשמים אחרים אפי' מאותו המין. ב) שמחליט בדעתו שלא יריח בשמים במשך כמה שעות וזה הנקרא היסח הדעת (מ"א מ"א).

שחרית: כל מי שמכוון בעת התחלת אדון עולם, כתב רב יהודא החסיד ורב האי ורב שירא גאון, "ערב אני בדבר שתפילתו נשמעת ואין שטן מקטרג בתפילתו ואין לו שטן ופגע רע בר"ה ויו"כ ואוביו נופלים לפניו וי"א אף יצה"ר משלים אותו" (מטה משה תלמוד מהר"ש).

קריה"ת: כל מי שמצטער על מיתת בני אהרן או מוריד דמעות עליהן מוחלין לו על עוונותיו ובניו אין מתים בחייו. והעיקר בזה שע"ז יתן לב לשוב מעבירות שבידו (מ"א).

מוסף: ישתדל אדם ללמוד קודם תפילת מוסף את סדר העבודה שביין אחר מה שאומר (מ"א).

נעילה: יודרו מאוד בתפילה זו כי תכלית כל עשיית"ה הוא יו"כ ותכלית יו"כ היא תפילת נעילה, שהכל הולך אחר החיתום, ואם לא עכשיו אימתי (מ"א). **חכם לב יקח מצוות:** באמירת קידושא דסידרא מקיים ב' מצוות תלמוד תורה קידוש השם (רש"י סוטה מ"ט). **וחתמינו:** טעה ואמר וכתבינו במקום וחתמינו אי"צ לחזור (שו"ת שבה"ל).

מוצאי יו"כ: קידוש לבנה: מקדשין הלבנה מיד ואי"צ לטעום קודם (מ"א).

שתיית מים: אשה שקשה לה להמתין לבעלה עד שישב מביה"כ יכולה להבדיל לעצמה. ואם נמנעת מלעשות הבהלה בעצמה, יכולה להקל בלי הבהלה (שו"ת שבה"ל).

סוכה: המדקדקין במעשיהם יתחילו מיד בעשיית הסוכה כדי לצאת ממצוה למצוה (ה"א), ומצוה הבאה לידך אל תחמיצנה. וידוע חידוש **האבני נזר** (תנ"ח) שבשנה זו יש חיוב מעיקר הדין לבנות סוכה לפני שבת, דאין מעבידין על המצוה.

מנהג הכפרות: טעמו: או מטעם תשובה שיתעורר שכל המעשים שעושים לכפרה היה ראוי לעשות (ספ"ק), או מטעם זכר לעקדת יצחק (מ"א), או מטעם לבטל דינים כשעיר המשתלח (ה"ח). ונוהגים ליקח תרנגול לכפרה דבשון הקודש נקרא גבר כמו האדם (לבוש). המנהג ליקח לכל אחד ואחד (האר"י). ואם אין ידו משגת יכול ליקח זכר לכמה זכרים וכן נקבה לכמה נקבות (מ"א). אם לקח בטעות זכר לנקבה וכן להיפך, (מצוי בילדים וכו') ב שמוכרים הפרות ואינם יודעים בין מינם לשמאלם) אי"צ ליקח אחרת (א"א מבוטשטש, מהה"ח).

זמנו: לכתחלה בעריו"כ (טו"ש"ג) באשמורת אחרי סליחות, דאז הרחמים גובר (אר"י). ויש נוהגים קודם סליחות (ח"ס מנהגים). ויש נוהגים במשך העשיית"ה. (שד"ח בשם מוה"ר לל חי שנהג ל"ב כן ורק הגבירם בעריו"כ מחמת ריבוי השחיתות). עשייתו: סדר עשייתו כפי הנוהג בסידורים. העושה כפרות לאחרים ראוי שיקדים לעשות לו (סידור שלי"ה שיבוא זכאי ויכפר), ואינו מעכב. ועושים בעוף כדוגמת ד' מיתות ב"ד (מ"א). כל אחד כמנהגו. **שחיטת העוף:** לא יחזיק את העוף כשהוא חי כנגד השוחט (שו"ת בית אפרים מטעם צע"ח). נמצאת טריפה אי"צ ליקח אחרת (א"א מבוטשטש שם בהג' שבת ה"ח). וי"א שצריך ליקח אחרת (שו"ת תורה לשמה). ואם נתגבלה בשחיתה יקח כפרה אחרת (ש"ס). **נתינת מאכלים לתרנגולים:** המביאים תרנגולים לבית לצורך הכפרות יקדימו לתת אוכל לתרנגולים (שו"ע קס"ו).

המנהג בכמה מקומות בעיר"כ בעת מנהג הכפרות לקיים המצוה של כיסוי הדם, ונפרט כמה פרטי דינים בזה וכדלהלן.

כיסוי בעפר: מהפסוק וכסהו "בעפר" למדו חז"ל שצריך כיסוי מלמטה לפני שפרכת הדם, ולאחריה (שו"ע יו"ד כ"ה ה) ע"י הנחת עפר בעצמו. ואם כבר מונח שם עפר צריך לומר בפה "עפר זה יהיה לכיסוי הדם" (ש"ך ש"ס). ובדיעבד אם עדיין לא כיסה מלמעלה, יש לחוש להחמיר ולגרד וליתן הדם לתוך עפר שהזמינו (לחוש לשחיטת שמחמירות (שו"ע ש"ס ס"ח). במקומות שעושים כיסוי הדם שצבירי שכל אחד מכסה על עפר של חבירו הנכון להדר שכל אחד יניח עפר מלמטה לפני השחיתה מטעם כמה סיבות (יעוין בוד"ח"ש שם סק"ח). ובדיעבד יש לסמוך על הרבה פוסקים שמתירים וסומכים על העפר שהוכן לראשון. **ברכתה:** יאחז העפר ביד מיניו (האר"י בשמאל), ויברך "אשר קדשנו וכו'" על כיסוי דם בעפר, ואם לא בירך לפניו נחלקו הפוסקים אם אפשר לברך אחריה (תב"ש פ"ח). וסב"ל אין מברכין על מצוות כיסוי הדם אא"כ בדק השוחט הסכין אחר השחיתה (שו"ע ש"ס ס"ט), וצ"ע דאין המנהג כן.

אכילה עריו"כ: נחלקו הפוסקים אם יש מצווה גם בלילה (ש"ח מ"א). **שיעור אכילה:** יש המחדש לומר דצריך כותבת כד"פ (מנח"ח), ולשיטתו אף שתיה מלא לוגמיו בב"א, וי"א שיוצאים מצווה זו אף בסתם אכילה ושתייה (מ"א). **מצוות צריכות כוונה:** נחלקו הפוסקים האם מצוות אכילה עריו"כ מה"ת (פ"ח) או מדרבנן (שועה"ד), וצריך לכוון לשניהם. **פת:** אין חיוב לאכול דווקא פת (שו"ת שבה"ל).

ווידוי: דעת הרמב"ן דאע"פ שהתוודה במנחה צריך להתוודות שוב בכניסת היום, ויש להחמיר כשיטה זו לכן המנהג לומר תפילה זכה (מ"א).

הדלקת נרות: אם אשתו אינה מדלקת בביתו אלא בבית חמיו והוא ישן בביהמ"ד, יש לו להדליק בעצמו ולא מועיל נר החיים דאינו עשוי ליהנות.

כל נדדי: יש להסביר לנשים מה שאומרים בכל נדדי על פי פשוטו, כדי שבינו מה שאומרים ויועיל להם על הנדרים שידורו במשך השנה. **שמחת התענית:** יש לשמוח עם כל גגע שמתענה ביום הכיפורים (יטו"ש"ה ויש"ש עין שבדרי המתקנים).

לברך על השינה "לישב בסוכה"

האוכל בסוכות סעודת שבת ויו"ט, ובירך "לישב בסוכה", לאחר הסעודה הולך לטיש, או שהולך לשלום זכר, וחוזר לישון בסוכתו, האם צריך לברך שוב "לישב בסוכה" על השינה, כדי שלא ישן לילה שלם בלא ברכה, ואם אין צריך, האם יש ענין לאכול מזונות ולברך?

תשובה לשאלה משבוע שעבר

השאלה בקצרה: אמר הא-ל הקדוש, ותיקן עצמו, ומסתפק אם התיקון היה בתוך כדי דיבור, או לאחר מכן. מה הדין.

תשובה: כתב באשל אברהם (בבוטשטש, ריש סימן תקפ"ג): אמרתי בעשרת ימי תשובה הא-ל הקדוש, ושהיתי באולי יותר מכדי דיבור, נזכרתי ואמרתי המלך הקדוש. נראה שאין חשש בזה, כי לא מצנינו בזה קפיידא רק לומר 'המלך', אך על תיבת הא-ל אין שום קפיידא. גם נראה שאין שיעור תוך כדי דיבור שבברכות, כי אם בהפסק דיבור ולא בהפסק שהייה בשתיקה, ואין מצרפת שתיקה כלל בזה, וצריך לעיין בזה, ועכ"פ כיון שהיה ספק תוך כדי דיבור, ובצירוף סברות הנ"ל אין חשש ודאי, עכ"ל.

כלומה, כל מה שצריך לתקן תוך כדי דיבור, היינו כשקלקל, ואמר דבר לא טוב, אבל בהא-ל הקדוש, אינו קלקול, אלא שצריך לומר המלך הקדוש, ולכן גם אם אמרו לאחר כדי דיבור יצא. ב. תוך כדי דיבור היינו רק בדיבור, אבל בשהייה לבד, יכול לתקן אפילו יותר מכדי דיבור.

עוד יעוין בכף החיים (סימן תקפ"ג סק"ו) שהביא את שיטת הראב"ה ועוד ראשונים שאם אמר הא-ל הקדוש ולא הזכיר כלל המלך הקדוש שאינו חוזר, ועל פי זה כתב שאם יש עוד ספק אינו חוזר שספק ברכות להקל, ולפי זה בענייני לא יחזור כי יש כאן צירוף של עוד ספק.

ובהמשך דבריו כתב בכף החיים (שם סק"ט) כסברת האשל אברהם, ששהייה בשתיקה אינה הפסק אפילו כשהיה יותר מכדי דיבור, וצ"ע למבואר בהלכות ברכות (סימן ה' ס"ג): כל אלו הברכות צריך שלא יפסיק בין ברכה לאכילה. והוסיף הרמ"א: יותר מכדי דבור, הרי שאסור להפסיק בין הברכה לאכילה ביותר מכדי דיבור, ובדיעבד ששהה נחלקו הראשונים אם צריך לחזור ולברך או לא ולמעשה לא חוזרים מפני סב"ל [כמבואר שם במשנ"ב (ס"ק ט) ובכף החיים (שם ס"ק טו)], הרי שלמעשה שהייה בשתיקה אינה הפסק בדיעבד, ועכ"פ זה מצטרף לספק, ומי ששהה בהא-ל הקדוש בשתיקה בלבד ביותר מכדי דיבור, אינו חוזר, יעו"ש.

מאיך יעוין במשנ"ב (סימן תקפ"ג סק"ו) שכתב בשם המטה יהודה שאפילו אם שהה בשתיקה חוזר, וצ"ע למה שכתב בשער הצינון (סימן תפ"ג א') לחלק בין המבואר בהלכות ברכות הנ"ל ובדיעבד ששהייה לא הוי הפסק אפילו יותר מכדי דיבור, דשאני התם שלא קלקל בהברכה, רק ששהה בין הברכה להמצוה, אבל היכא שקלקל וצריך לתקן, אם שהה יותר לא מהני תקונו.

אכן גם לפי המשנ"ב, יתכן שבענייניו שהיה מסופק אם תיקן תוך כדי דיבור או לא, אינו חוזר, ודוקא אם ברי לו שעבר הזמן חוזר.

אמנם בשדי חמד (מערכת ראש השנה סימן א ג' א' טו) הביא את דברי האשל אברהם הנ"ל, וחלק עליו בכל דבריו, והעלה שאף אם שהה בשתיקה צריך לחזור, וכן אם מסופק אם שהה, חוזר, יעו"ש.

ונראה שסברת השדי חמד שאף בספק אם שהה צריך לחזור הוא, שהרי הקלקול הוא וודאי, ויש כאן ספק אם תיקן או לאו, והוא כוודאי נחתיבתי, ואינו יודע אם פרעתי שחייב כמבואר בשו"ע (ח"מ סימן ע"ה ס"ט).

ולמעשה הסכימו פוסקי אשכנזי האשל אברהם, שאם מסתפק אם תיקן כדי דיבור אינו חוזר, וכעין זה כתב בשו"ת **אבני זכרון** (סימן ד) לגבי מי שעשה קידוש בליל ראש השנה, וחתם מקדש ישראל והזמנים, ותיכף גערו בו ותיקן עצמו ואמר ויום הזכרון, והיה ספק האם אמרו תוך כדי דיבור, שספק ברכות להקל, ואינו חוזר.

מודה – ועוזב

אליו ית' בכל לבבם ובכל נפשם שנוחן עצום להכריע את כף הזכות". (ראה 'נחל יצחק' פר' נצבים).

"אה", נאנח ר' לייב אנה של התעוררות וספק כפיו זה אל זה, "צדיקי ישראל לדורותיהם תמיד הביטו אל בנימיו של ישראל, ומצאו שם הון רב של זה טהור. אמנם, כבר נודע מה שאמרו צדיקים, שהגם שכלפי שמיא מגלים להשי"ת כמה נאים בניו וכמה חביבים ויקרים הם, אעפ"כ כל יחיד ויחיד כלפי עצמו צריך להתעורר תמיד, ולא להשאיר במצבו אלא תמיד לעלות מעלה מעלה, ולהניף מהרהור החרטה שלו תנופה להשם, לשוב בלב שלם. ועל זה אמרו המושלים לאותו שאחז את הכלב בזנבו, והכלב אף רץ ובורח הלאה, והוא נסחב אחריו בחידלון, צועק מר צורח. והכל אומרים לו שטיא, מה לך בוכה, עזוב את זנב הכלב ותשתחרר מכלבו, כך הוא אותו ששקוע בחבלי עוונותיו, והוא מלא במחשבות והרהורי חרטה, וכל מה שעליו לעשות זה לעזוב את עוונותיו ולהתרומם מביצתו. ואז יזכה להגיע לתשובה ראויה ושלימה, ולשוב להתקרב אל השם".

"נו, כעת הרי הזמן של היביונים", מתחייק ר' לייב. "מה נא לחזור אל עסקנו בספרן של בינונים, ולפרט כעת כאשר מתחילים אנו את פרק י"ב שבו למעשה מתחיל הרבי לבאר את עיקר מקחו, שעל זה קרא את ספרו 'ספר של בינונים', ומתחיל בו לפרט את מהותו של הבינונים, שעל פניו, אל מדריגה זו צריך ויכול כל יהודי להגיע, ועל זה אמר שקרוב אליו הדבר מאוד בפך ובלבבך לעשותו".

"וראשית, עלינו להקדים שהבינוני שעל זה נסוב כל אמרינו זהו לא מה שקרוי בפי כל אחד בינוני, שאמרו בגמרא שזה מי שיש לו מחצה עוונות ומחצה זכיות, כי כבר הרחיב על זה הרבי בתחילת ביאורו, שאם יש לו עבירה אחת, כבר נקרא רשע. ועוד יותר מזה אמו, שבוודאי מדובר מאחד שלא פסיק פומיה מגירסא, שהרי האמורה הקדוש רבה טעה על עצמו ואמרו שהוא בינוני, ולא יתכן לומר שטעה ואמר שהוא בעל מחצה עבירות".

"אלא מהו בינוני? מתחיל הרבי ואומר "הבינוני שלעולם אין הרע גובר כל כך לכבוש את העיר קטנה, להתלבש בגוף להחטיאו". למעשה, במלחמה האדירה המתחוללת ב'עיר קטנה' שהיא גוף האדם, לא מצליח הנפש הבהמית לנחול שום הצלחה, כי חוץ מהחלל השמאלי, ששם מושבו, ושם יש לו גילוי של רצונות ותאוות לדברים מתרים ואסורים, אין הוא מצליח להרחיב את גבולותיו חוצה ולהשליט את מאווייו על גוף האדם ואיבריו, כי למעשה אותו בינוני לא עובר מעולם על שום עבירה לא במחשבה לא בדיבור ולא במעשה".

"ומדוע הוא עדיין נקרא בינוני אם הוא כבזה מצב מצוי?" שואל פנחס'ל. "נו, עונה ר' לייב מיד, הרי שהרבי אומר שאין הרע גובר כל כך להחטיאו, משמע שבחלל השמאלי שלו עדיין נשאר חלק רע פעיל ונחוש. מה שאין כן אצל הצדיק שגירשו וביטל את הרע מקרבו כליל. ובעוה"שית בהמשך שיחתינו עוד נטייל לאורך ולרוחב בממשלת הבינוני לראות במלחמותיו ובנצחונותיו בעבודת בוראו".

בין כסה לעשור אצל הרבי בליאזני 'קאכט א קעסיל'. בית המדרש עמוס לעייפה במאות החסידים אשר מלאו את החלל ברגשות קודש של התעלות לקראת יום הקדוש הקרב ובא. זה עסוק ב'שובה ישראל', האחר שקוע כולו ב'כי ביום הזה יכפר'. הצד השווה שביניהם, שכולם מרגישים היטב בעצמותיהם את יקרת הזמן שנוטר להם עד היום המיוחל שיזכו לעמוד לפני ה' בטרת הלב, 'ולפני הוי"ה תטהרו'.

פנחס'ל חיפש בין הקהל הרב את ר' לייב, אשר גם עתה בשבתו עם חבריו, האריות שבחבורה גדולי החסידים, נושא ונותן עמהם בפנימיות שבפנימיות, לא שכח את תלמידו ותמיד היה לו זמן עבור שאלותיו. עתה, נזקק לו להארה אשר קיבל מאת ידיד, אשר בעקבות הפארברענען הקודם, אשר בו סיכם פנחס'ל שהרהורי התשובה של הרשע טוב לו, כאשר אינם באים לידי מעשה תשובה, אין בהם כלום. על אף שהרהורי תשובה אמתיים וכנים הם. ותמה אותו ידיד, אין אפשר לבטל וגשות קודש אשר נובעות מהנפש האלוקית, ולומר שאין בהם ממש. הרי כפי שאמרנו הוא באמת מלא בחרטה כנה.

"האמת אומר ולא אכחד", מתנצל פנחס'ל לפני ר' לייב, "לא היה לי מה להשיב לו, בפרט שדבר זה היה קשה גם לי כאשר למדנו זאת, ולא הי' לי תשובה כנה לזה". "מה אתה שח", מתפלל ר' לייב, "היה לך הוא אמינא שאפשר לבטל במחי יד מחשבות יקרות של תשובה וחרטה אשר עולים בלבב יהודי?! אין ספק כי יקר הוא בעיני השם. אמנם, כאשר בא אליו אותו יהודי עם שאלתו מה מצבו בעבודת השם, התשובה תהי' כי לפי האמת כיון שהוא במעמד של רשע וטוב לו, במדריגה התחתונה יותר, הוא במצב שהרהורי תשובה אלו לבד, לא יהיה בכוחם למשוך אותו מין עוונותיו, כי ר"ל הגביר את שלטון הנפש הבהמית עד שהנפש האלוקית כפופה אליה".

"ברם ראה מה שכתב אחד הצדיקים בדורות האחרונים על ענין זה ממש, אחר שדיבר בקודשו על מעלת התשובה בהרהור תשובה אחד, שהוא רגע אחד, יכול האדם להפוך את עצמו מן הקצה אל הקצה, כמו שאמר הרה"ק מפרשיסחא על הפסוק כרחוק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו, שברגע אחד יכול יהודי להסתובב מרשע גמור להתהפך להיות צדיק גמור, וז"ל, ואפילו אותן שלא זכו עדיין לתשובה, מ"מ אותן רגעים יקרים שהם מהרהרים בתשובה אינם הולכים לאיבוד, וכמו שאמרנו בביאור מאז"ל מחשבה טובה הקבה"ה מצרפה למעשה, שיצורף הוא לשון חיזוק (משלשון מלאכת מצורף), שהשי"ת יושב ומצפה למחשבה טובה כנה, והוא מחזק אותה מחשבה שתוסיף ותגדל עד שתבא לידי מעשה. וכל בעלי התשובה, זמן רב התבשל בקרבם התעוררות התשובה והחרטה, וכמה וכמה מחשבות והרהורי תשובה חרטה עברו עליהם עד שהתגברו לצאת מן החושך אל האור. ממילא אנו למדים, שאפילו אלו שלא אזרו גבורה לקפוץ ולצאת לגמרי מן הסט"א, מ"מ גם הם מלאים חרטות, ויש אצלם הרבה הרהורי תשובה, והשי"ת ברוב רחמיו אינו מקפח שכן כל בריה, וגם הרהורי תשובה אלו מצטרפים למאזני צדק להכריע כף זכותן של ישראל ביום הכסא וכל שכן שהשי"ת מצרף לטובה את הרהורי תשובה של החודים לדבר השם, שמשותקים להתקרב

"אורי וישעי" (כ"א)

כִּי חָבִי וְאִמִּי עֲזֹבֵנִי וְהָ יִאֲסֹפֵנִי

מפרשי הפשט מפרשים בכמה אופנים המלבים מפרש שדוד המע"ה מדבר כאן דברי אמונה וביטחון כאילו הוא לגמרי יתום מאב ואם, ושם אל יתבו ומבטחו בה'.

ג' שותפים באדם

והרה"ק בעל הפנים יפות בספרו וכן בספר המקנה מפרש על פי אומרם ג' שותפים יש באדם, וחלק אב ואם הוא החלק הגשמי שבאדם, שהוא כלה ונפסד ורק חלקו של השי"ת שהוא הנשמה נשאר לעולם אליו תאסף זה "וד' יאספני".

עזבוני מלשון עזרה

והרה"ק ר' יצחק מנעשכיו מפרש פירוש נפלא זה לשונו הקדוש: "כי אבי ואמי עזבוני, לשון עזוב תעזוב (שמות כג ה), שעזרו אותי בחלק שבא לי מהם מצד התולדה, כדאיתא בגמרא (קידושין ל ע"ג). אבל העיקר וה' יאספני החלק שנתן לי השי"ת שאותו חלק נאסף בי בכל אברי ומשפיע בי החיות, וזהו הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל", ע"כ לשוה"ק.

דוד המע"ה לא היה לו חיות מאביו ואמו

ובאלישי' הק' מבאר פסוק זה על הענין שלא היה לדוד המלך חיות בזכות עצמו זה לשוה"ק: "הלא ג' שותפין יש באדם אביו ואמו והקב"ה, והנה חלק אבי ואמי שהוא הגוף בהיותי עתיד להיות נפל, מה יכלו לעשות בחלקם הלא עזבוני כי מאז נתן כל אחד סלקו עזבוני כי אין לאל ידם. וה' יאספני כי זולת שנות אדם הראשון הוצרך למעט משנות אברהם ומעט מיעקב ומעט מיוסף הנה כי הוא יה' אלקי ישעי בעצם שאסף חיי מקומות רבים. וזהו כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני", עכ"ל.

ע"י התשובה חוזרת הדעת

ובליקוטי יהודה מובא ביאור הפסוק לרמז על ענין התשובה ז"ל: כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני, אבי ואמי זה חכמה ובינה, שעל ידי החטאים הדעת מסתלקת וכן ע"י הגאות הדעת הולכת (ע"י פסחים ס"ו ע"ב, כל המנייהר אם חכם הוא תמננו מסתלקת ממנו), וה' יאספני, שעי"י תשובה הדעת חוזרת, דעת זה המכיר את בוראו (ע"י במד' ר"פ י'), אי"ב בשפת אמת עיקר התשובה הוא (מלאכי ג' כ"ד) והשיב לב אבות על בנים, כי יש נגיעה מזה לזה מרומז כאן ענין אמירת מזמור זה

עוד מצאנו מפי השמועה לרמז בפסוק זה על מנהג ישראל תורה לומר מזמור זה בימי הרחמים והרצון מראש חודש אלול ועד הושענא רבא וביאור הטעם כי כבר כתבו חכמי הקבלה (ע"י סידור רבי שבתאי סוד כוננת אלול בשם האר"י) שבימים אלו מתעורר כח י"ג מידות של רחמים וזה נרמז במזמור "כי אבי ואמי עזבוני" "אבי בגימטריא י"ג לרמז על המידות הללו של רחמים השורים בימי "אמי אלו נ"א ימים [בגימטריא "אמי"] שמראש חודש אלול ועד הושענא רבא ולכן זועקים "הושע נא לרמז שעוד מעט יפנה היום האחרון של הנ"א ימים שיש רחמים בעולם אולי יחוס קוב"ה על עם עני ואביון אולי ירחם וממחרת מסתלקים י"ג מידות של רחמים המרומז ב'אבי ועוברים לבחינה הנאמר בסיפא דההוא קרא "וה' יאספני" שאנחנו נכנסים כביכול לחדר ייחוד עם מלכו של עולם.

יעמדו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגליון

ידידנו הנכבד
הרה"ג ר' בן ציון הירש'לר שליט"א
לרגל הולדת נכדו בן לחתנו
הרה"ר אשר אנשיל שטיין הי"ו
למו"ט ובשעט"מ
ויה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' שמעון הורוויץ שליט"א
לרגל היכנסת בנו
הבה"ח כמר יחזקאל שרנא נ"י
לעול תורה ומצוות למו"ט ובשעט"מ
ויה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

ברכת מול טוב קדם ידידנו הנכבד מעיין המתברך בתורה
מאיר ומזריח לארץ ולדדים בפרט בגליונו מידי שבת בשבתו
הנה"ח ר' זרח רוזנטל שליט"א
לרגל היכנסת הנכד הבה"ח יהושע שמעון אברהם נ"י
בן בנו הרה"ג ר' מנחם מענדל שליט"א
לעול תורה ומצוות למו"ט טוב ובשעט"מ
ויה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

© תורתנו 2004